

Økonomi- og indenrigsminister Morten Østergaards talepapir

Det talte ord gælder

Anledning: Fælles samråd ("nationalt semester") i FEU og FIU om NRP og KP 2015

Tid og sted: Den 19. 03. 2015 kl. 10:30-12:00, lokale 2-133

Indledning

Jeg vil først kort orientere om status for det europæiske semester og dernæst redegøre for, hvor langt landene er med at følge op på sidste års anbefalinger. Jeg vil derudover redegøre for hovedindholdet af Danmarks nationale reformprogram og konvergensprogram, som fortsat er under udarbejdelse.

Men lad mig først (nu hvor vi sidder bag lukkede døre) sige et par ord om min personlige læsning af den overordnede økonomisk-politiske kontekst i Europa.

Der tegner sig et lysere billede af den økonomiske vækst i Europa, men der er samtidig væsentlige positive såvel som negative risikofaktorer. Økonomien får en hjælpende hånd af blandt andet olieprisen, eurokursen, renteutviklingen og ECB's opkøbsprogram. Omvendt er den risiko, som jeg frygter mest, at nogle lande kunne begynde at slække på ambitionsniveauet i reformarbejdet i takt med, at tingene går bedre.

Det bringer os til de to store sager, som dominerer den økonomiske dagsorden i EU: Frankrig og – uden sammenligning i øvrigt – Grækenland.

Vi må desværre se i øjnene, at håndteringen af Frankrig-sagen ikke var overbevisende. Det gælder både Frankrigs efterlevelse af henstillingen under Stabilitets- og Vækstpagten og Kommissionens vurdering af sagen (der førte til, at Frankrig fik en ny henstilling med endnu en forlængelse af tidsfristen i stedet for et pålæg, selv om det ikke var klart, at Frankrig havde gjort som aftalt og dermed opfyldte betingelserne). Jeg orienterede Europaudvalget om sagen forud for afgørelsen på ECOFIN den 10. marts, hvor mange lande stillede kritiske spørgsmål til sagen.

Uanset hvad man måtte mene om sagen, må man konstatere, at det er en udbredt opfattelse i medier og offentlighed, at reglerne er blevet bøjet. Sagen har givet troværdigheden om landenes efterlevelse og Kommissionens håndhævelse af de fælles spilleregler ridser i lakken, og det vil tage tid at få rettet op på det troværdighedstab. Det er imidlertid helt afgørende, at vi gradvist får genopbygget troværdigheden om implementeringen af reglerne. Opfølgning på Frankrig-sagen, hvor det skal sikres, at Frankrig respekterer de nye krav, er afgørende skridt i den proces.

Grækenland er et særtilfælde, som forståeligt optager mange, men som ikke i sig selv har noget med semesteret at gøre og som håndteres i et selvstændigt spor.

Det er positivt, at der blev indgået en aftale mellem Grækenland og de øvrige eurolande om det græske låneprogram, men det er klart, at udfordringerne langt fra er løst, og at det næste store skridt er, at grækerne præciserer de påkrævede tiltag og reformer

og opnår enighed med institutionerne i løbet af april. Alle håber på den bedste økonomiske fremtid for den græske befolkning, og her er der naturligvis ikke noget alternativ til at sikre sunde offentlige finanser og massive reformer af den græske økonomi, men det hele er jo i sidste ende op til grækerne selv.

Lad mig nu komme tilbage til semesteret.

Status for semesteret

Det Europæiske Råd vil på sit topmøde i dag komme med generelle anbefalinger, som EU-landene skal tage højde for i deres stabilitets- og konvergensprogrammer og nationale reformprogrammer. Det vil bl.a. ske på baggrund af input fra forskellige rådsformationer, herunder ECOFIN.

De generelle anbefalinger ventes at afspejle vækstundersøgelsens tre hovedprioriteter og dermed opfordre til: 1) en koordineret indsats for fremme af investeringer 2) en fornyet forpligtelse til gennemførelse af strukturreformer og 3) finanspolitisk ansvarlighed.

Disse anbefalinger og prioriteter går hånd i hånd med regeringens politik, hvilket vil fremgå af det vores nationale reformprogram og konvergensprogram.

De øvrige EU-lande sidder ligeledes i disse dage og færdiggør deres programmer, der skal afleveres til Kommissionen i april. Kommissionens vurdering af programmerne og udkast til udtalelser og landespecifikke anbefalinger for 2015 ventes præsenteret i maj. Det kommer jeg tilbage til i denne kreds i juni.

Status på landenes opfølgning på anbefalingerne

Som noget nyt offentliggjorde Kommissionen for få uger siden landespecifikke økonomiske analyser for samtlige EU-lande. De nye landerapporter indeholder Kommissionens vurdering af landenes opfølgning på sidste års landespecifikke anbefalinger og dybdegående analyser af de 16 lande, som blev udpeget i den seneste varslingsrapport under makroudbalanceproceduren.

Landerapporterne har bidraget til at give et nyttigt foreløbigt overblik over landenes seneste reformindsats.

Der har samlet set været fremskridt med opfølgningen på sidste års anbefalinger. I de fleste tilfælde er landene i gang, og der er relativt få tilfælde, hvor landene enten har sikret fuld gennemførelse eller slet ikke har fulgt op på en anbefaling. Knap 90 pct. af anbefalingerne har landene handlet på. 12 pct. af anbefalingerne er mere eller mindre blevet fuldt ud efterlevet, mens godt 75 pct. af anbefalingerne har medført begrænsede eller kun delvist tilfredsstillende reforminitiativer.

Det er svært at pege på specifikke reformområder, hvor der på EU-niveau samlet set er gjort relativt store fremskridt, eller hvor der fundamentalt ikke er blevet handlet tilstrækkeligt. Der kan dog peges på nogle overordnede tendenser.

De fleste lande har siden 2010 gjort en stor indsats for at få styr på de offentlige finanser. De fleste lande skal dog fortsat styrke deres offentlige finanser mhp. at efterleve de fælles regler, herunder landenes egne mellemlistede mål om strukturel balance. Der er i en række lande over de seneste år gennemført pensionsreformer, ligesom de budgetmæssige rammer generelt er blevet styrket (f.eks. i kraft af numeriske budgetregler og

uafhængige økonomiske råd), men der fortsat brug for forbedringer.

Stort set alle EU-lande er i færd med at adressere udfordringerne på arbejdsmarkedet. For eksempel har Spanien og Italien, der har været ekstra hårdt ramt af høj arbejdsløshed, gennemført reformer for at øge effektiviteten af den aktive arbejdsmarkedspolitik og sikre mere fleksible arbejdsmarkeder. Alle EU-landene har nu lanceret en ungegaranti mhp. bekæmpelse af ungdomsledighed. I mange tilfælde er der fortsat et stort behov for at styrke jobcentrenes kapacitet i forhold til de langtidsledige.

Mange lande har også taget initiativer, der styrker erhvervslivets adgang til kapital. For eksempel har Storbritannien, Irland og Spanien gennemført reformer, der forbedrer finansieringsmulighederne for små og mellemstore virksomheder.

Nogle lande har gennemført reformer for at øge konkurrencen i servicesektoren, men overordnet set er der kun gjort begrænsede fremskridt på dette område. Der er i en del lande fortsat behov for at få fulgt op på de anbefalinger, der handler om at fremme konkurrence og vækstpotentialet, gennem reformer af produktmarkederne og bedre gennemførelse af servicedirektivets bestemmelser på nationalt niveau. Reformforslag vedrørende de regulerede erhverv vurderes i nogle tilfælde ikke ambitiøse nok (f.eks. i Frankrig) eller vanskelige at få gennemført (f.eks. i Italien, Portugal og Spanien).

Som sagt er der kun ganske få anbefalinger, hvor der slet ikke er gjort fremskridt, herunder for eksempel specifikke landes

anbefalinger om reformer af de budgetmæssige rammer, energimarkederne og pension.

Jeg synes, at det er positivt, at der i flere lande gøres fremskridt med opfølgningen på de landespecifikke anbefalinger, og at der er klare tegn på forbedringer i de lande, der har gennemført reformer. Der er fortsat hårdt brug for reformer på en lang række områder i de fleste lande. Vi skal derfor fastholde reformmomentum og undgå, at der breder sig en reformtræthed rundt om i Europa.

Landerapporten for Danmark

Danmark modtog tre anbefalinger i juni 2014. Det er i parentes bemærket det laveste antal anbefalinger blandt EU-landene.

Den første anbefaling peger på, at Danmark skal fortsætte med at føre en vækstfremmende økonomisk politik indenfor rammerne af en sund budgetstilling og leve op til det mellemfristede mål om en strukturel saldo tæt på balance.

Den anden anbefaling drejer sig om at forbedre beskæftigelsesmuligheder for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Den handler også om at forbedre uddannelsesresultaterne, særligt for unge med indvandrerbaggrund, og styrke kvaliteten af erhvervsuddannelserne, herunder gennem bedre adgang til praktikpladser.

Den tredje anbefaling lyder på at øge konkurrencen, særligt i den indenlandsk orienterede servicesektor, som anbefalet af Produktivitetskommissionen. Kommissionen peger særligt på udfordringer indenfor detailbranchen samt bygge- og anlægsbranchen.

Det er samlet set anbefalinger, som er i god tråd med regeringens politiske dagsorden.

For tre uger siden offentliggjorde Kommissionen sin landerapport om Danmark. Den indeholder blandt andet en vurdering af, hvor langt vi er kommet med de enkelte anbefalinger. Kommissionens vurdering er, at Danmark i høj grad lever op til den første anbefaling om den økonomiske politik. Kommissionen vurderer også, at der er gjort nogle fremskridt i forhold til at forbedre beskæftigelsesegnetheden for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Kommissionen finder derimod, at der er begrænsede fremskridt på konkurrenceområdet.

Jeg er tilfreds med, at rapporten generelt viser, at regeringens reformkurs er den rigtige. De udfordringer Kommissionen peger på, er vi i fuld gang med at tage hånd om. Vækstplan DK og Vækstpakke 2014 er konkrete eksempler på, at regeringen er i arbejdstøjet. Vi gennemfører reformer, der øger produktiviteten og forbedrer virksomhedernes vilkår, samt reformer der øger uddannelsesniveaue og beskæftigelsen.

Det nationale reformprogram

Det nationale reformprogram redegør for regeringens reformer og initiativer, hvor der er særlig fokus på, hvordan vi har fulgt op på anbefalingerne til Danmark fra 2014.

Rammerne for den økonomiske politik er styrket betydeligt i de senere år, og Danmark kom som bekendt ud af EU-henstillingen i 2014. Jeg vil vende tilbage til de finanspolitiske udfordringer om lidt, når jeg kommer ind på konvergensprogrammet.

Vedrørende arbejdsmarkedet – EU-anbefaling nummer 2 – så vil det nationale reformprogram redegøre for, at vi kommet langt med reformer, der bidrager til at forbedre arbejdsmarkedstilknytningen for de personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet.

Reformerne af førtidspension og fleksjobordningen, kontanthjælp, sygedagpenge og beskæftigelsesindsatsen trækker samlet set i retning af at styrke tilknytningen til arbejdsmarkedet i stedet for passiv offentlig forsørgelse.

Foreløbige analyser af blandt andet kontanthjælpsreformen peger desuden på, at især unge kontanthjælpsmodtagere i højere grad er kommet i uddannelse eller beskæftigelse som følge af reformen. Samtidig er der tegn på, at færre personer ender på førtidspension, mens brugen af fleksjob og ressourceforløb udbredes. Det kan bidrage til at styrke tilknytningen til arbejdsmarkedet for de svageste grupper, fx personer med indvandrerbaggrund og handicappede.

På uddannelsesområdet har de seneste år budt på en række tiltag, herunder reformen af erhvervsuddannelserne, folkeskolen, SU-systemet og de videregående uddannelser. Samtidig ønsker regeringen at styrke kvaliteten på de danske gymnasier, blandt andet for at forberede studenter bedre på de videregående uddannelser.

Med hensyn konkurrencesituationen – den 3. EU-anbefaling – så er det noget EU-Kommissionen, Produktivitetskommissionen og regeringen har stor fokus på.

EU-Kommissionen peger ligesom Produktivitetskommissionen særligt på udfordringer i den indenlandske servicesektor, navnlig i detailhandlen og bygge- og anlæg.

Der er i de senere år gennemført en lang række initiativer, der styrker konkurrenceevnen inden for hjemmemarkedsorienterede erhverv. I byggeriet gælder det bl.a. regelforenkling, harmonisering med internationale standarder og fokus på mere effektivt offentligt byggeri.

I detailbranchen ventes liberaliseringer af lukkeloven og en øget udbredelse af e-handel at bidrage til øget konkurrence. Når EU-Kommissionen mener der kan gøres mere for at styrke konkurrencen i Danmark påpeger den særligt behovet for en liberalisering af planloven. Det er imidlertid regeringens vurdering, at de gavnlige konkurrencemæssige effekter generelt ikke opvejer de negative virkninger en sådan liberalisering kunne have, blandt andet på aktiviteten i danske bykerner.

Det nationale reformprogram redegør ligeledes for fremskridt i forhold til de nationale mål i Europa 2020-strategien indenfor en række områder.

Der er i de senere år gennemført en række reformer og initiativer, der bidrager til at opfylde de overordnede mål i EU 2020-strategien, og det går generelt fremad med målopfyldelsen, særligt på beskæftigelses-, uddannelses-, forskning-, og klimaområdet. Det er fortsat generelt billedet, at Danmark har mere ambitiøse mål på disse områder end det gennemsnitlige mål for EU som helhed.

I dette års udgave af det nationale reformprogram forventer jeg, at vi gennem et særkapitel fokuserer på regeringens strategi for en bæredygtig udvikling, med udgangspunkt i strategien *Et bæredygtigt Danmark* fra efteråret.

Det er centralt for regeringen, at bæredygtighed tænkes i flere dimensioner. Både grøn, økonomisk og social bæredygtighed er forudsætninger for et samfund med høj velstand, respekt for natur og miljø og stor sammenhængskraft.

Konvergensprogram

Lad mig nu vende mig mod konvergensprogrammet, som redegør for vækst, beskæftigelse og de offentlige finanser frem mod 2020. Samtidig bruger vi konvergensprogrammet til at redegøre for de overordnede sigtelinjer i den økonomiske politik.

Danmark kom ud af EU-henstillingen i juli 2014 og EU-kommissionen har i sin nylige landerapport vurderet, at der er gjort fremskridt i finanspolitikken og den finanspolitiske styring.

Økonomi- og Indenrigsministeriet og Finansministeriet arbejder stadig med programmet, og jeg kan derfor ikke redegøre for det konkrete indhold i dette samråd. I stedet vil jeg kort redegøre for de forventede sigtelinjer i konvergensprogrammet for 2015.

Der er klare tegn på fremgang i dansk økonomi. Produktionen er steget seks kvartaler i træk, og for 2014 som helhed var der en BNP-vækst på 1 pct.

Fremgangen ses tydeligst på arbejdsmarkedet. I den private sektor var der flere end 38.000 flere beskæftigede i 4. kvartal 2014 end i 2. kvartal 2013, hvor udviklingen vendte. Ledigheden

er reduceret fra 5,8 pct. i midten af 2013 til 4,9 pct. i starten af 2015.

Væksten ventes at få mere fart i år og næste år, på linje med prognosen i *Økonomisk Redegørelse*, december 2014. Henover årsskiftet og ind i 2015 er olieprisen og renterne faldet ekstraordinært. Det styrker forbruget og dermed grundlaget for fremgang i dansk økonomi. Betydningen af lavere energipriser og renter vil sammen med anden ny information blive indarbejdet i konvergensprogrammet.

Finanspolitikken er fastlagt efter at sikre sunde offentlige finanser. Hovedsigtet er stadig, at vi skal overholde vores mellemfristede mål om et strukturelt underskud på højst ½ pct. af BNP, og at der skal være strukturel balance mellem indtægter og udgifter, når vi når frem til 2020. Konvergensprogrammet vil indeholde pejlemærker for denne udvikling.

I den nuværende situation, hvor der trods fremgang, fortsat er ledige ressourcer i økonomien, holder vi stadig hånden mest muligt under vækst og beskæftigelse. Det sker naturligvis inden for de ansvarlige finanspolitiske rammer, vi har forpligtet os til.

I takt med at opsvinget får mere fart skal finanspolitikken stille og roligt tilpasses til en ny konjunktursituation. Regeringen prioriterer dog fortsat, at udgifterne til offentligt forbrug og forskning og udvikling kan vokse med 3 mia. kr. årligt i 2014-20.

Konvergensprogrammet beskæftiger sig også med udviklingen på den anden side af 2020. Finanspolitikken er holdbar, ikke mindst på grund af levetidsindekseringen af tilbagetrækningsaldrene. Efter tilbagetrækningsaftalen skal nye efterløns- og

folkepensionsaldre besluttet af Folketinget i år og have virkning for efterlønsalderen i 2027 og folkepensionsalderen i 2030.